

Ціна окр. № 30 коп.

1792657

1-2-8, 10, 12-19
22-23
№ 2

ВСЕСВІТ

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ ДВОХТИЖНЕВИК

За редакцією В. БЛАКИТНОГО.

1-го ЛЮТОГО
1925 р.

▼▼▼ РЕДАКЦІЯ: ▼▼▼
Харків, вул. Лібкнехта, № 11.

ВМІСТ ЧИСЛА. Оповідання: Ленінська картка—М. Йогансен; Лі-Пен-Чан—Комсомойла—П. Іванів; вірші: Траурний марш—В. Сосюра; стаття т. Квірінга; Нотатки—Валер Проноза; Гуморески: Оповідання на конкурс—Панас Рудий; Театральні силуети—Остап Вишня. Начерки: Радіо—І. У; Хрещенський Ярмарок—А.; Українські кустарі—А. Суловська; шахи, завдання, ребуси, спорт. Обгортка роботи худ. О. Довженка; фотографії А. Плахтія.

Монтаж з експонатів Київської художньої виставки.

ЛЕНІНСЬКА КАРТКА.

(Св. Рено).

М. Йогансен.

Я беру в руки шахматного пішака й розглядаю його немудру, круглу голову. Він уже не на шахівниці цей пішак. Це — офіра.

Це пішак з f4, побитий, щоби відкрити шлях для атаки на ворожого короля.

Слон з C4, вежа з f1, кінь з g5, дама з d5 скеровані на пункт f7, ключ до існування ворожого короля.

Дорогу їм одкрив побитий пішак на f4.

Проста поштова картка, зібгана удвоє.

До Ц. К. Р. С. Д. Р. П. (більшовиків).

Вважаю, що тов. Свирида Рено
цілком можна зарахувати до партії.

.....числа 1905 р.

В. Ленін.

В Штабвойскукр на майдані великого губерніяльного міста з'явився чоловік у синьому кашкеті, у сорочці хакі і в шкарбанах, одрізаних від чобіт.

«Вам чого, товаришу?» запитав вартовий на ганку.

Була весна — 1919 рік.

Чоловік почав длубатися у кишені сорочки, видобув картку і подав вартовому.

В цей момент на ганок вийшов високий білявий лотиш.

«Вам чого, товаришу?» запитав він у свою чергу.

«Чого ви не прийшли до нас 2 роки тому?».

«Я інвалід німецької війни. Мені лише 38 років, але я маю порок серця. На фронті я був би ні до чого. В мене зосталась сім'я в міжфронтовій смузі, на станції Перевіз. Я залізничник. Диспетчер. Я хотів просто виждати, поки прийдуть свої».

— «Так ви, значить, не діждались своїх і прийшли сами?»

«Товаришу, я скажу вам всенюку правду. Я нізащо не став би продиратись крізь оту прифронткову колотнечу. Сусіди донесли, що я був у 1905 році більшовиком.

У мене є ця картка. Я не міг її знищити. Я сховав її — вона тепер мені послужить тут — у старих товаришів».

«Ви француз — у вас таке прізвисько?».

«Я українець. Мій прадід зоставсь тут під час французької війни. Мене звуть Свирид Рено».

Чоловік добув пару залізничних посвідок на ім'я Свирида Рено, диспетчера, православного, інваліда германської війни; працює на станції Перевіз 10 років.

Політком роздивився посвідки і замислився.

«Чому ви не пішли робити тут на залізниці?»

«Я не хочу прикріплятись тут. Я прийду до дому зі своїми. Я можу робити канцелярську роботу — можу стати за рахівника».

Політком поміркував ще з хвилину. «Гаразд» сказав він, узяв перо і написав записку.

«З цим підете у рахівничий відділ. «Бувайте здорові!»

І політком присунув до себе стос паперів.

Чоловік не відходив і не брав записки.

«Чого ви не йдете? Не затримуйте мене, товаришу?»

«Я дуже хотів би просити... Я з учорашнього дня нічого не їв».

РАДИЧ. Лідер хорватської селянської республ. партії. Білий уряд Півд.-Славії шляхом провокації обвинувачує Радича в державній зраді.

До Ц. К. Р. С. Д. Р. П. (більшовиків).

Вважаю, що тов. Свирида Рено
цілком можна зарахувати до партії.
.....числа 1905 р. В. Ленін.

В Штабвойскукр на майдані великого губерніяльного міста з'явився чоловік у синьому кашкеті, у сорочці хакі і в шкарбанах, одрізаних від чобіт.

«Вам чого, товаришу?» запитав вартовий на ганку.

Була весна — 1919 рік.

Чоловік почав длубатися у кишені сорочки, видобув картку і подав вартовому.

В цей момент на ганок вийшов високий білявий лотиш.

«Вам чого, товаришу?» запитав він у свою чергу.

Вартовий передав квитка лотишеві. Той уважно прочитав.

«Чого ви хочете, товаришу?» запитав він удруге.

«Втік від денікінців, хотів би робити з старими товаришами».

Карл Лібкнехт.

«Зайдіть на другий поверх, кімната 14», сказав лотиш і пішов з ганку.....

Чоловік зійшов сходами, одшукав кімнату число 14 і ввійшов.

За столом сидів, сперши голову на руки, потомлений політком.

«Вам чого, товаришу?»

Чоловік подав картку.

«Утік від білих, хочу працювати з старими товаришами», сказав він зробивши наголос на «товаришами».

Політком роздивився картку. Потім глянув на чоловіка.

Це був чоловік літ 38-ох. Темне каштанове волосся підкреслювало водянисті блакитняві очі. Правильне обличчя носило сліди страшенної фізичної втоми.

на залізниці?»

«Я не хочу прикріплятись тут. Я прийду до дому зі своїми. Я можу робити канцелярську роботу — можу стати за рахівника».

Політком поміркував ще з хвилину. «Гаразд» сказав він, узяв перо і написав записку.

«З цим підете у рахівничий відділ. «Бувайте здорові!»

І політком присунув до себе стос паперів.

Чоловік не відходив і не брав записки.

«Чого ви не йдете? Не затримуйте мене, товаришу?»

«Я дуже хотів би просити... Я з учорашнього дня нічого не їв».

«А!».

Політком черкнув ще одну записку.

Рено взяв обидві записки, обережно сховав свої документи, загорнувши їх у клаптик замусленого паперу й вийшов.

Рено служить за рахівника в великій кімнаті число 8. Він трохи погладшав, обличчя стало спокійнішим.

Рено — прекрасний рахівник. Він працює швидко і точно.

Поруч за маленьким столиком сидить машиністка Женечка й базікає час від часу з Валічкою.

(Валічка старша і в неї є чоловік).

Вони балакають про Свирида Рено.

«Дивна річ, цей хохол, хамлюга, а така в нього фамілія. От як би мені таку, а то — на тобі — Євгенія Кондратенко!».

Валічка не слухає — їй сьогодні попало й вона поспішає додрукувати баланси.

Женечка откидається на спинку стільця й мріє.

— «Хоч би цей не такий був тютій, то можна було б і за нього заміж вийти!».

Женечка глянула на Рено — той зручними рухами перекидав кружалка на рахівниці.

«Товаришу Рено, ви розумієте по французьки?» запитала Женечка задержувато.

Рено спинився і звів очі.

В його блакитних очіх блиснуло щось таке, що Женечка трошки оторопіла.

Рено уп'явся в неї зором. Женечка перевела очі на його руки.

«Товаришу Рено, ви рабочий?» спитала вона вже трошки іншим тоном. «Чого ж у вас такі білі руки?».

РАДИЧ. Лідер хорватської селянської республ. партії. Білий уряд Півд.-Славії шляхом провокації обвинувачує Радича в державній зраді.

Всеукраїнський з'їзд робітників преси.

25—26 січня в Харкові відбувся Перший Всеукраїнський з'їзд «робітників лєнінського фаху»—робітників преси. На з'їзді було 76 чол. представники всіх губернь України. З'їзд вислухав доклади ЦБ СРП, відділу преси при ЦККП(б)У, ухвалив низку резолюцій по організаційних, тарифно-економічних, культ-освітніх питаннях, по охороні праці й т. д. На прикінці з'їздом було обрано Всеукраїнське Центральне Бюро секції робітників преси при УЦП спілки Робітос. Подаємо загальну групу делегатів з'їзду, зняту в день відкриття—25 січня ц. р.

«Я 10 літ служив диспетчером», відповідає Рено. «Це не фізична праця».

Потім Рено уважно роздивляється свої руки.

Женечка встає з стільця і підходить до нього. Вона стає

Місце гаряче. Білий фронт, правда, в 20-ох верстах від повітового міста, але повстанчі загони не від того, щоби пошарпати і тут, і там. Білі стоять на станції Перевіз.

Повітове місто над рікою. Над рікою тягнеться величезний

Всеукраїнський з'їзд робітників преси.

25—26 січня в Харкові відбувся Перший Всеукраїнський з'їзд «робітників ленінського феху»—робітників преси. На з'їзді було 76 чол. представники всіх губернь України. З'їзд вислухав доклади ЦБ СРП, відділу преси при ЦККП(б)У, ухвалив низку резолюцій по організаційних, тарифно-економічних, культ-освітніх питаннях, по охороні праці й т. д. На прикінці з'їздом було обрано Всеукраїнське Центральне Бюро секції робітників преси при УЦП спілки Робітос. Подаємо загальну групу делегатів з'їзду, зняту в день відкриття—25 січня ц. р.

«Я 10 літ служив диспетчером», відповідає Рено. «Це не фізична праця».

Потім Рено уважно роздивляється свої руки.

Женечка встає з стільця і підходить до нього. Вона стає так, що її коліно натискує трохи на ногу Рено й уся вона звисає над ним кучерями, блузкою, запахом пудри. Вони дивляться на руки Рено.

Раптом Женечка одсахується, немов її вштрикнуто голкою.

— Цей хам, здається, натиснув їй ніжку.

Вона кидається назад до машинки й починає щось говорити Валічці. На Рено вона більше не дивиться.

Рено цокає рахівницею. Рено — прекрасний рахівник...

Сьогодні Женечка дозволить Рено себе проводити.

Рено дістав якусь командировку й завтра він од'їжджає.

— Може з нього колись і буде якийсь комісар?

Женечка постановляє розпитатись у Рено. На службі він нічого не каже.

Він, правда, розповів Женечці, які бувають обов'язки диспетчера.

Але цього мало для того, щоб на щось рішитись.

Вони йдуть по вулиці.

Рено держиться осторонь.

«Скажіть, Рено — ви українець?»

«Я з Малоросії», відповідає Рено обережно.

«Я думаю, в вас ще тече французька кров», цвірінькає Женечка. «В вас власне дуже добрий профіль. Як би такого рофіля хоч би нашому головбухові, я б вийшла за нього заміж».

Рено нічого не каже. Натомість він бере Женечку під лікоть.

Женечка вириває руку й вони йдуть мовчки.

«Мені пора!» заявляє раптом Рено. І не встигла Женечка пам'ятатись, як він цокає її в ручку і швидким кроком йде назад....

Свирид Рено приїхав в справах заготування провіанту у рифронтву смугу.

Місце гаряче. Білий фронт, правда, в 20-ох верстах від повітового міста, але повстанчі загони не від того, щоби пошарпати і тут, і там. Білі стоять на станції Перевіз.

Повітове місто над рікою. Над рікою тягнеться величезний парк, що доходить прямо до лісу.

Ліс — смуга верстов 10 завширшки — тягнеться з України аж у Росію.

Після денної напруженої роботи Рено виходить у парк, сідає над рікою й міркує.

— 20 верстов всього!

Він міркує ще з півгодини...

За годину він у свитині, в шапових чоботях сидить на підводі і їде лісом до перевозу. Їдуть годину, дві, три, чотирі. Ніч. Дядько Пилип, підвідчик, скручує цигарку.

За версту—Стеблинка, що доходить скрайніми хатами до станції Перевіз, де Свирид Рено служив диспетчером. Дядько—Стеблинський... Світає...

«Стій!»

Підводу оточують салдати в англійських шинелях. Рено злазить з підводи.

«Покличте сюди чатового офіцера», каже Рено. «Я — полковник Двигубський!»

Потім він виймає ленінську картку і залізничні документи й шпурляє їх дядькові.

«Візьми собі це сміття», каже він. «І дуй у село, не оглядайся!»

Дядько забрав документи і поїхав.

«Так то-полковник! Он чим тут пахне»...

Дядько Пилип сам із Стеблинки. Село бідне — тільки тим і живуть, що возять у повітовому місті, та служать, хто може, на залізниці.

Дядько Пилип під'їжджає до хати, випрягає кобилу, заводить її і подається до хати.

Вдома дядько Пилип зустрічає кума. Кум — залізничник.

«Здоров куме!»

«Здоров!»

«Яка тебе нечиста сила занесла з міста сьогодні?»

«То й правда, що нечиста сила! Віз отаку цяцю в свитині й чоботях. Все нічого. Ідемо, куримо.

Коли приїжджаємо, зскочив з воза. «Я—каже—полковник!»

«І тиць мені оті бамажки».

Дядько Пилип витягає ленінську картку й залізничні посвідчення.

Кум бере посвідчення й картку й міняється на лиці.

«Що з тобою куме? Що ти там учитай?»

Кум не відповідає—він розкрив ленінську картку й вдивляється в підпис.

Довго, довго дивиться він на підпис; тоненькою лінією підпис ліг на замусленій картці.

В. Ленін.

Кінець кінцем кум зводить очі.

«Так хто ти кажеш такий?» питається він сиплим голосом.

«Та полковник якийсь, забув як його на ім'я».

Кум, не кажучи ні слова, забирає документи, одягає кашкет, й іде до дверей.

«Куди ти, куме? Сідай — снідатимемо. Скажи хоч чого приходив. Чи не хліба позичати?»

«Хліба», — одповів кум і вийшов.

Чоловік у шинелі і кашкеті пішов до скрайньої хати, що по-біля станції.

Увійшов у хату, взяв ножа і почав копатись у долівці. Жінка і діти мовчки дивилися на батька.

«Хліба приніс?» боязко запитала жінка.

«Єсть!»

Загнув полу—бравнінг.

«Так ти по хліб до міста йдеш?»

Офіцер розмахнувся й вдарив в зуби. «Розстрілять тут же!»

Зняли шинелю, сорочку, чоботи.

Земля вохка, росяна—теплі спітнілі ноги вгрузли в землю.

«Семенчук—дай йому лопату, одведи в ярок і одправ у місто по хліб. А це що таке? Р-С-Д-Р-П... більшовиків. Візьми—покладеш йому в могилу».

Жмут посвідчень. Ленінська картка.

Ідуть.

Чоловік з лопатою попереду, салдат з винтовкою позаду.

Прийшли в ярок.

«Копай!»

Почав копати.

Викопав один штих, став, спочиває—серце заколаталося. Лопата на плечі.

Постояв з хвилинку, став копати другий.

Викопав другий штих, став. Лопата на плечі.

Салдатові набридло. Добув тютюн, узявсь скручувати цигарку.

Чоловік стояв з лопатою на плечі. Потім схилив її назад і вимахнувши з-за плеча, вдарив салдата по голові. Той упав. Ще й ще!

Чоловік одяг салдатову шинелю, взув чоботи, акуратно зашнурував халяви, взяв винтовку, підвівся.

Вільний!

За 20 верстов—свої. Йти лісом легко.

... Ленінська картка в кишені. Вийняв картку. Подивився на неї хвилину, дві. Сховав картку в кишеню, скинув рушницю на плече й рішучим рухом пішов...—до другої денікінської застави.

Вільно дійшов до вогника.

Казанок на двох багнетах. Вогонь весело вбирає вітер. В лісі вільно й вохко.

Коло казанка група офіцерів й салдатів.

Чоловік перевісив винтовку через руку і підійшов ближче.

Двое сиділо обличчям до нього—знайомі, що стоять в Стеблинці.

Один з них, поручик з рудою борідкою, робив у нього трус.

Третій в офіцерським кашкеті, в свитині, спиною.

«Рено!» гукнув раптом чоловік.

Сун-Ят-Сен.

Сун-Ят-Сен.

Але батько не одповів ні слова й чимраз копірився ножем у долівці.

«Вийдіть усі з хати!» сказав він. Жінка забрала дітей й вийшла.

Тоді він розпорів підкладку шинелі, спустив щось поміж підкладкою й сукном і гукнув.

«Ідіть сюди!»

Увійшли.

«За годин дві ти підеш до кума Пилипа по хліб. Він дасть скільки спитаєш».

Чоловік у шинелі й у кашкеті вийшов з Стеблинки і пішов у бік фронту.

Іде швидко.

За півверсти — перша денікінська застава, за верству — друга.

«Стій—куди йдеш?»

Чоловік спинився.

Підійшов офіцер.

«Куди йдеш, жидовська морда?»

«Іду до міста».

«До міста? Руки вгору! Обшукать його!»

Чоловік звів руки вгору.

Підійшов салдат, облапав плечі, стегна, халяви.

Нічого!

«Чого тобі в місті?»

«Голодний сиджу. В місті родичі багаті. Сім'я ж моя тут застається, коло вас. Пустіть ради христа».

«Ради христа! Як ти смієш, стерво, це слово в рота брати? Обшукать його ще раз!»

Знову почав лапати.

Обмацав стегна, халяви, схопив за поли.

позичати?»

«Хліба», — одповів кум і вийшов.

Чоловік у шинелі і кашкеті пішов до скрайньої хати, що по-біля станції.

Увійшов у хату, взяв ножа і почав копатись у долівці. Жінка і діти мовчки дивилися на батька.

«Хліба приніс?» боязко запитала жінка.

Вийшли.

За 20 верстов—свої. Йти лісом легко.

... Ленінська картка в кишені. Вийняв картку. Подивився на неї хвилину, дві. Сховав картку в кишеню, скинув рушницю на плече й рішучим рухом пішов...—до другої денікінської застави.

Вільно дійшов до вогника.

Казанок на двох багнетах. Вогонь весело вбирає вітер. В лісі вільно й вохко.

Коло казанка група офіцерів й салдатів.

Чоловік перевисив винтовку через руку і підійшов ближче. Двоє сиділо обличчям до нього—знайомі, що стоять в Стеблинці.

Один з них, поручик з рудою борідкою, робив у нього трус.

Третій в офіцерським кашкеті, в свитині, спиною.

«Рено!» гукнув раптом чоловік.

Офіцер в свитині схопився на ноги і став з ним віч-на-віч. Водянисті очі дивилися з під козирка кашкету.

Чоловік звів винтовку й вистрелив йому в голову.

Відомості про розполог червоного війська залишилися в шматках мозку полковника Двигубського.

Коли з замордованого вбивці зняли шинелю, в кишені знайшли ленінську картку і два залізничних посвідчення.

У внутрішній кишені сорочки знайшли ще одну посвідку, тимчасову:

Тимчасове (замість відібраного)

ПОСВІДЧЕННЯ.

Цим свідчитьсЯ, що **Свирид Рено** є дійсно службовець № Залізниці й займає посаду диспетчера.

Підпис.

Я беру в руки шахматного пішака і розглядаю його немудру, круглу голову, розглядаю його пошарпану, обдерту підставку. Це—інвалід.

Він уже не на шахівниці цей пішак. Це—офіра.

Це пішак з f 4, що пав, щоб одкрити шлях до ворожого короля.

І ворожого короля нема вже на дошці. Він лежить у купі побитих.

Король упав, бо цей пішак поклав своєю головою, одкрити до нього шлях.

М. Йоганс

ЗАВОД „СЕРП і МОЛОТ“

Ковальський цех і майстерня.

Завод «Сerp і Молот» — неосяжно — величезне черево, що з нього

сировину. У тих самих вагонах її подають спеціальними невеличкими паротягами до складів, де негайно вона йде в роботу. Тут же штамповочний цех, де і починається вироблення борон. Невеликі, безшумні праси відкусують від залізних штаб і вміть випльовують до долу коротенькі пластинки заліза—майбутні зуб'я для борон. Швидкі та меткі, як тайлорові, праси збирають їх у вагонетки і одвозять до кузнного цеху.

* * *

На дворі бере цупкий мороз, аж дух зобиває сухе морозне повітря, але скоро ввійдеш у величезну „кузню“ й одразу робиться парко.

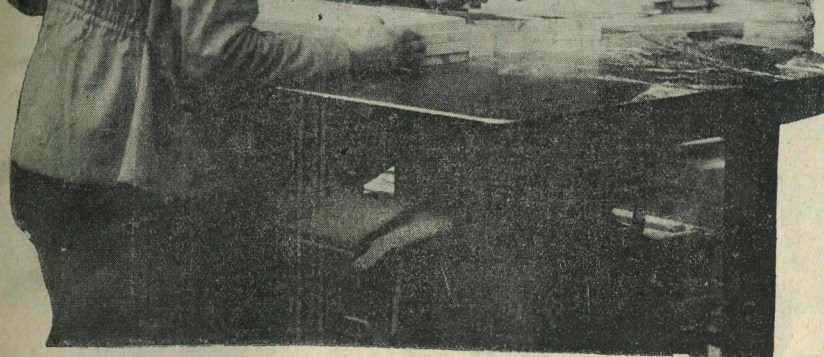
— Ой-же й задуха! Що ви тут влітку робите?

— Борони робимо і падаємо непритомні від спеки: температурка в нас нічогенька, улітку 75 ступнів спеки буває, а майстерня невеличка—дихати нема чим.

Тут треба бути насторожі, пильнувати: сновигають вагонетки на кожному кроці, пашать іскрами десятки печей, маленьких вогняних варстатів, що загострюють зуб'я до борон.

Механізованими, точними рухами чорні ковалі-робітники точать їх по 1500 і 2000 штук на день.

— Бережись*!

Ковальський цех і майстерня.

Завод «Серп і Молот» — неосянно — величезне черево, що з нього народжуються роками сотні тисяч с.-г. знаряддів, що потім розлазяться, краючи грунт, на степах України й далеко поза межі її.

Вогні, гуркоті та шумі з'являються на світ богони, молотарки, січкарні. Здалека з Дніпровських заводів щоденно мчать потяги безформену

Зборішний цех.

пробити. У самі вагонки й піддають старим, сивим ми паротягами до складів, де негайно вона йде в роботу. Тут же штамповочний цех, де і починається вироблення борон. Невеликі, безшумні праси відкусують від залізних штаб і вмиють виплювають до долу коротенькі пластинки заліза — майбутні зуб'я для борон. Швидкі та меткі, як тайлорові, праси збирають їх у вагонетки і одвозять до кузенного цеху.

* * *

На дворі бере цупкий мороз, аж дух зобиває сухе морозне повітря, але скоро ввійдеш у величезну „кузенну“ й одразу робиться парко.

— Ой-же й задуха! Що ви тут влітку робите?

— Борони робимо і падаємо непритомні від спеки: температурка в нас нічогенька, улітку 75 ступнів спеки буває, а майстерня невеличка — дихати нема чим.

Тут треба бути насторожі, пильнувати: сновигають вагонетки на кожному кроці, пашать іскрами десятки печей, маленьких вогняних варстатів, що загострюють зуб'я до борон.

Механізованими, точними рухами чорні ковалі-робітники точать їх по 1500 і 2000 штук на день.

— „Бережись“!

— „Підавай.“

— „Лівіш“!

Інших слів тут не почуєш: де вже тут у майстерні розмовляти, коли 1500 пудів матеріалу на день перепустити треба та й молоти співають, кричать, приглушують безсилі тут людські голоси.

„Знай одно — штаби до борон гни“,

„Зуб'я точи“,

„Осі до колес виточуй“.

* * *

Гордість заводу — механічна майстерня. Вся вона в русі, в ритмичних шумах. 50 чепурних новеньких варстатів вилискують сталлю, зтиха шамотять ласи, раз-у-раз вищать бормашини та ритмично стукотять двигуни. Кожний робітник — господар свого варстату. Він любить його, знає його химери, уміє одним зручним рухом примусити його скоритись. Механічна майстерня вимагає високої кваліфікації: довго і докладно треба виміряти кронциркулем обсяг барабанного вальця до молотарок або виміряти дробила. І робітники тут замислено-уважні, надзвичайно заклопотані своєю роботою. За те, як весело в обідню годину! Тут, у цій самій майстерні влаштовано куточок Леніна. Сюди сходяться з усього заводу робітники, читають уголос сьогоднішні газети, обмірковують новини, старанно витираючи заяложені машинним мастилом руки, щоб не покаляти книжечок і газет. Як що ви захочете до ладу ознайомитися з внутрішнім життям заводу, ніде це вам так не вдасться, як тут.

Це зветься пущено машину в роботу. На 50% продукційність проти довійськової збільшено цього місяця.

— Мовчи комсо! Теж чваниться, наче б то ти її збільшив.

— А то хто ж? Чудний ти, чоловіче, коли не розумієш, що без моїх шрубів ти своїх січкарень не складиш.

— Добре було б жити, коли б одежа не в печінках сиділа: заробітної платні 58 карб. — не погано, голодувати не доводиться, а сім'ю як слід не одягнемо.

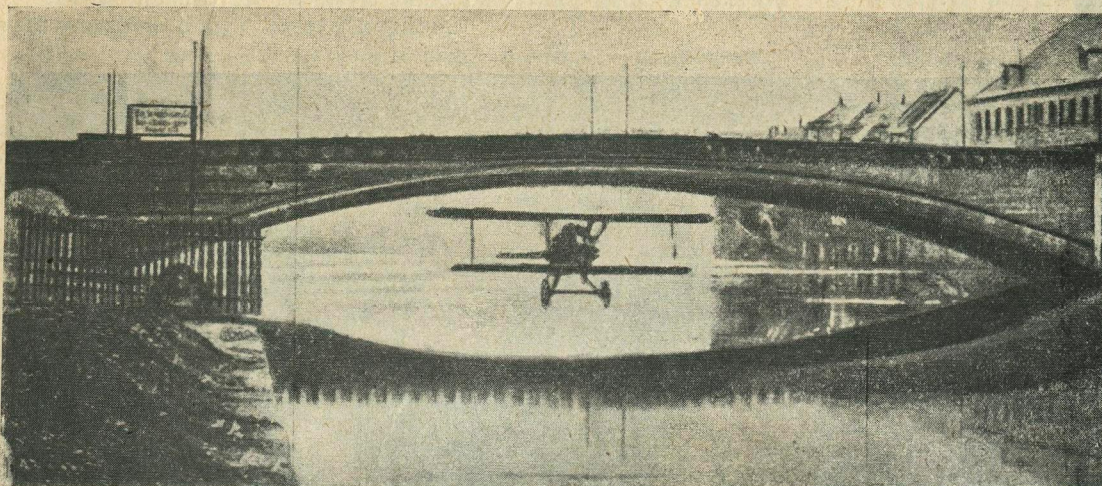
— Та вам робітникам деревообробної майстерні нема чого бідкатись, гаразд, що в вас хоч диму нема, а от у нас — у літейній — як почнуть вогнисті зірки сипатися з розтопленого чавуна, то не вбережеш одежі.

— Дарма, ми самі господарі, от іще продукційність збільшимо, більше зароблятимемо.

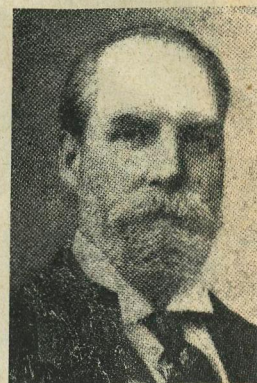
— Тихше, передовицю читають починають!

А.

ВСЕСВІТНЯ ІЛЮСТРАЦІЯ.

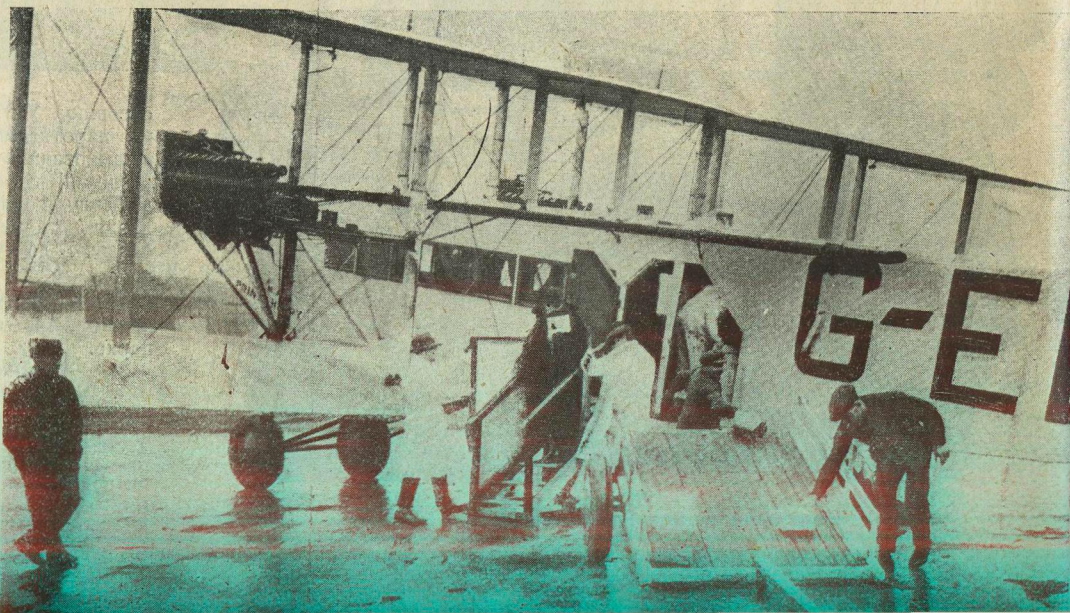
Пілот, доктор Каценштейн пролітає на літуніві під мостом, що має заввишки тільки 4 метра (в Німеччині).

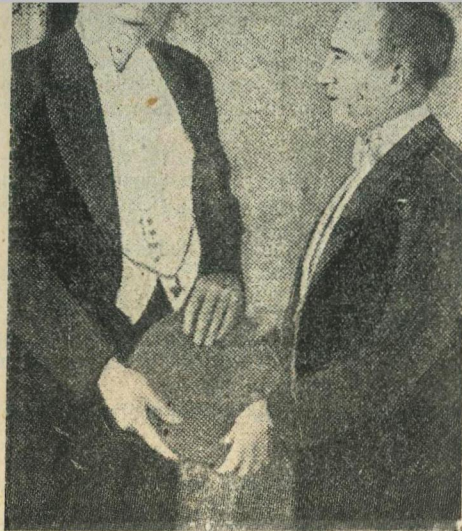

Ю 3.

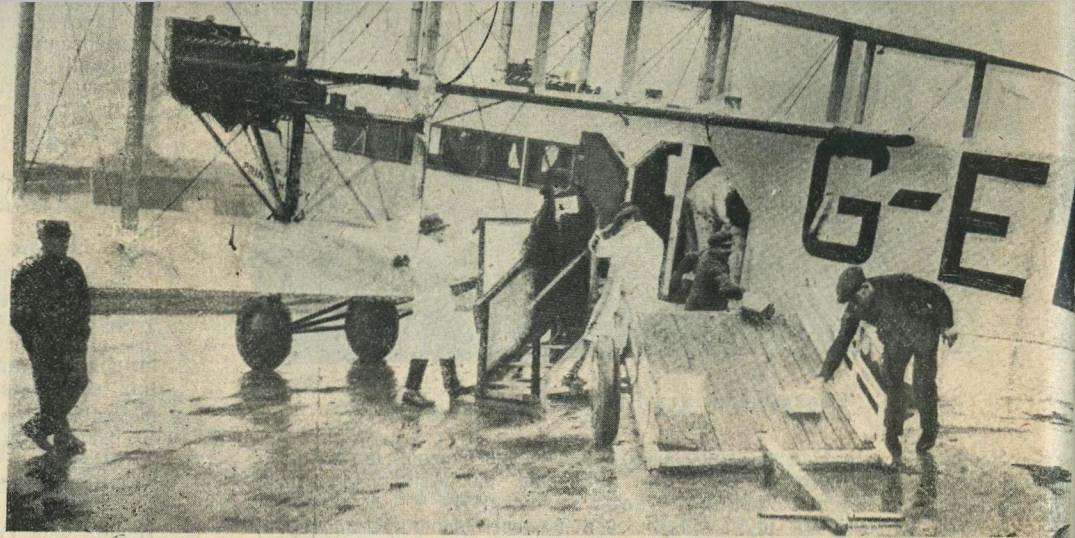
Статс-секретар
Північно - Аме-
риканських
Сполучених
Штатів, — відо-
мий ворог Рад-
влади і супро-
тивник визнан-
ня СРСР. Зараз

Юз подався до демісії, а на його місце пр-
значено Келога—прихильника СРСР.

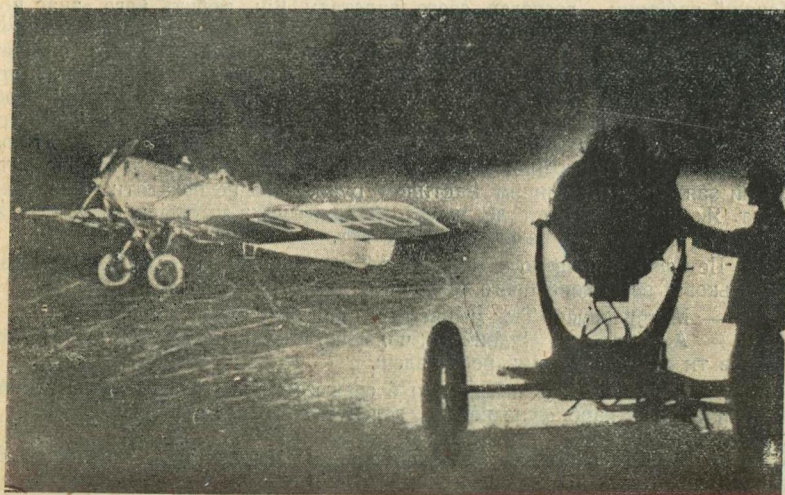
Лорд Сесіль і Дауес.

Пасаж. повітряний рух у Франції.

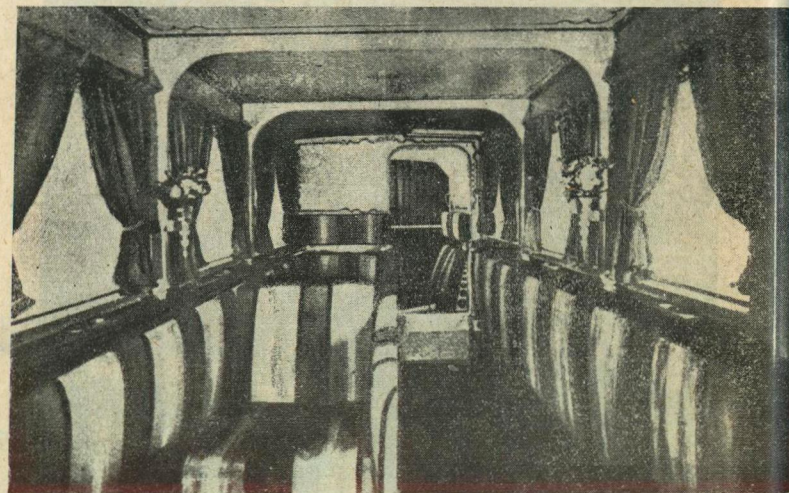
ПАСАЖИРСЬКИЙ ПОВІТРЯНИЙ РУХ УНОЧІ.

1. Апарат Юнкерса стартує вночі на берлінській повітряній гавані.

Німецький Аеро-Лойд спромігся влаштувати пасажирське літання вночі аеропланами в яку завгодно погоду: аеродром за для цього освітлюється жовтим світлом прожекторів, що не сліпить очей, а на обlačках аеропланів

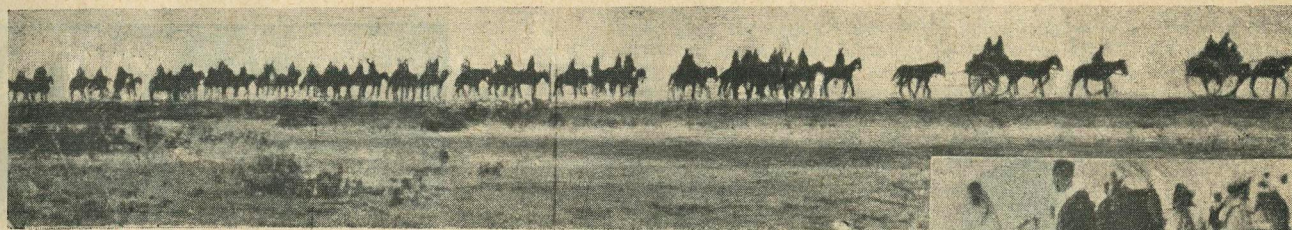
2. Кабіна німецького пасажирського аероплану.

ставляться апарати, що визначають стан погоди. Кабіни на аероплані мають радіо-приймача, що дають пасажирам змогу держати зв'язок з землею: слухати радіо-концерти, діставати останні відомости то-що.

Келог, який займає посаду держ. секрет. Юза.

Іспанська армія в поході.

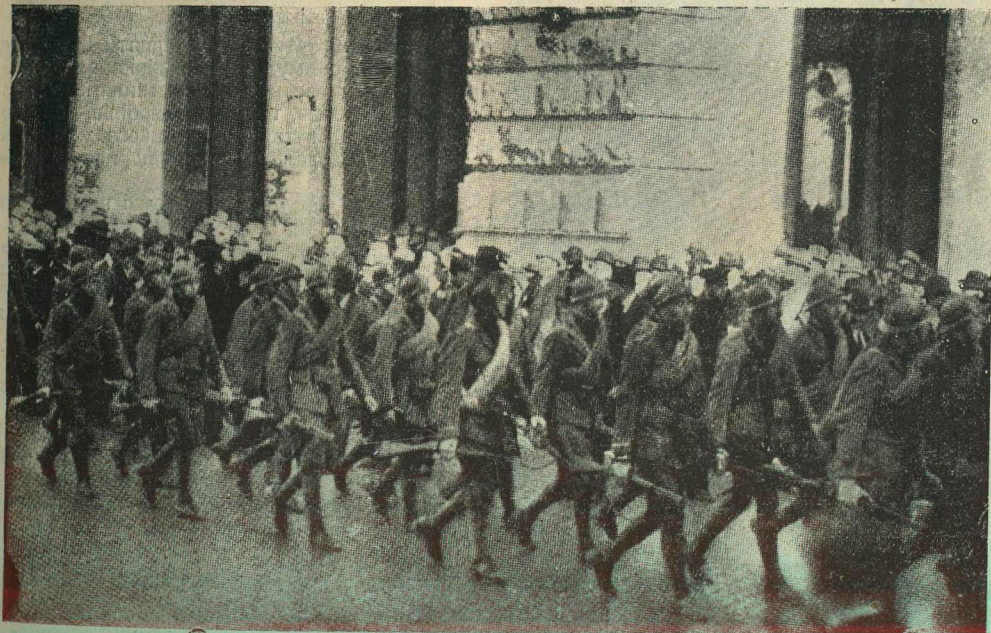
Мароканці, що повстали проти іспанського імперіялізму, який довгі роки гнобив мароканців, на всіх фронтах в боротьбі з іспанською армією—одержали перемогу.

Вміщена фотографія зображає „славетний“ поворот ісп. армії до дому.

Придушення мароканців провадилось під керівництвом Прімо де-Рів'єра, вірного раба короля Альфонса.

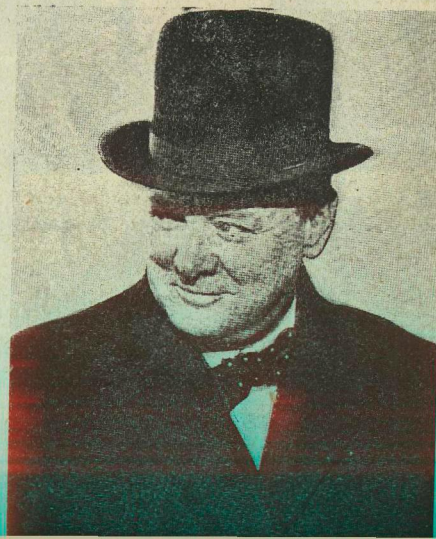

Типи мароканців.

Ланцюгові пси Мусоліні.

Фашистська міліція або так звана „чорна гвардія“ проходить вдовж майдану Умберто в Римі, щоб показати непохитність влади „чорного герцога“ — Мусоліні.

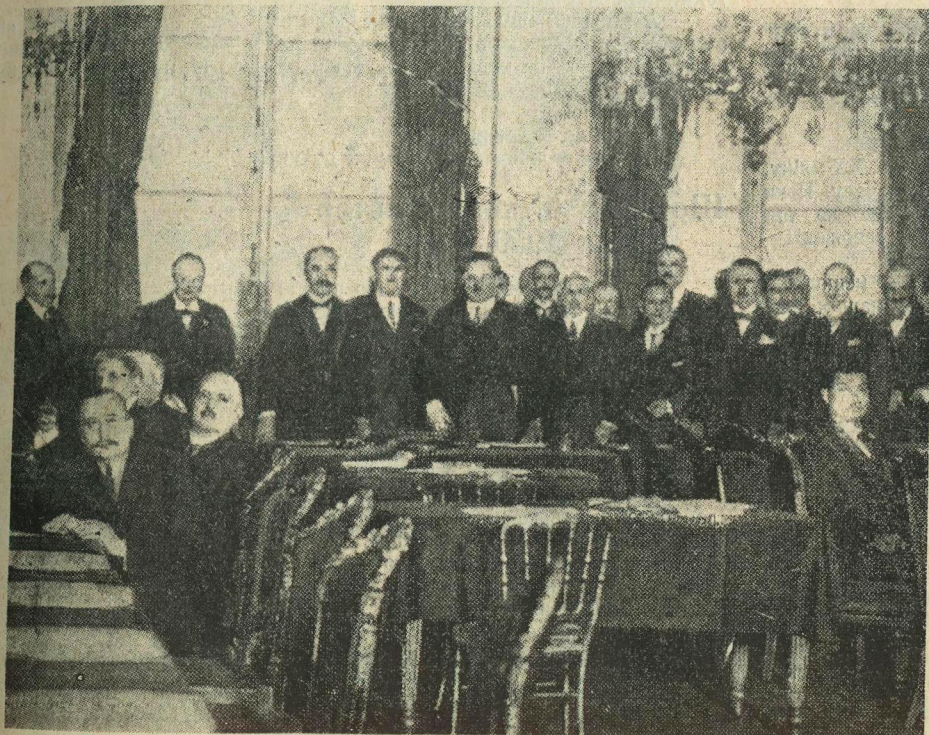

Ланцюгові пси Мусоліні.

Фашистська міліція або так звана „чорна гвардія“ проходить вдовж майдану Умберто в Римі, щоб показати непохитність влади „чорного герцога“ — Мусоліні.

Черчіль—англійський міністр фінансів.

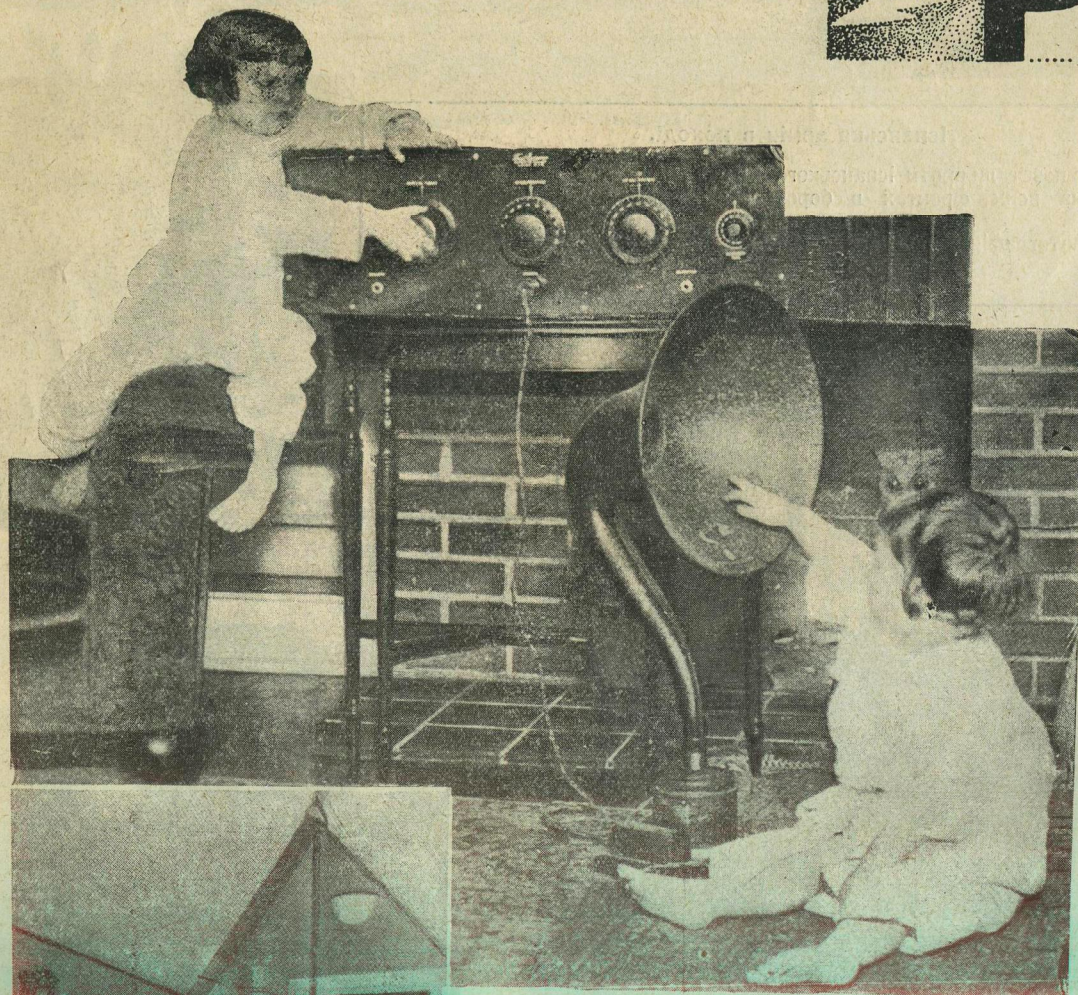
Паризька фінансова конференція.

Зліва—направо: Черчіль Клемантель—французький міністр фінансів; Мирон-Херіх — Америка; де-Стефані — повноважний представник Італії; Келог — американський посол в Лондоні; Вікон Іші — Японія.

Новий голова амер. федерації праці—Грім.

РАДІО

Поводиться із радіо-приймником така нехитра штука, що навіть мала дитина з цим справиться. Долі поставлено „громкоговоритель“, сполучений з приймником (угорі, на візирець ящика).

понуючи брудні чоботи зробити блискучими, туалетне люстерко актриси, не вихваляє св геніяльної «гуталіни».

Обличчя його поважно-пилне. На ч зморшки напруги. Йому заважає вулич гамір, він слухає радіо-концерт симфонич оркестру лондонського королівського теат В ящику, що на нього ставляють ноги й клієнти, в нього радіо-приймник.

І ще: там-же таки.

Вулиця стиснена двадцяти і тридцять поверховими мурами будинків велетнів. бучніший гамір відбитий камінням. Гуркіт л цюгів-трамваїв, гудки автомобілів, той невим ний гамір міста, що від нього у бідолаш фермерів з далекого Заходу надвечір бол голова.

І ось над цим гамором і гулом світо міста, перекикуючи і гудки автомобілів і гуки газетарів — поволі розважливо хтось н низливим голосом аж захлинається та ро відає, який то здатний та добрий на вдачу тер X, і закликає перехожих, коли вони ма хоч крихітку глузду, голосувати ні за іншого, а саме за містера X.

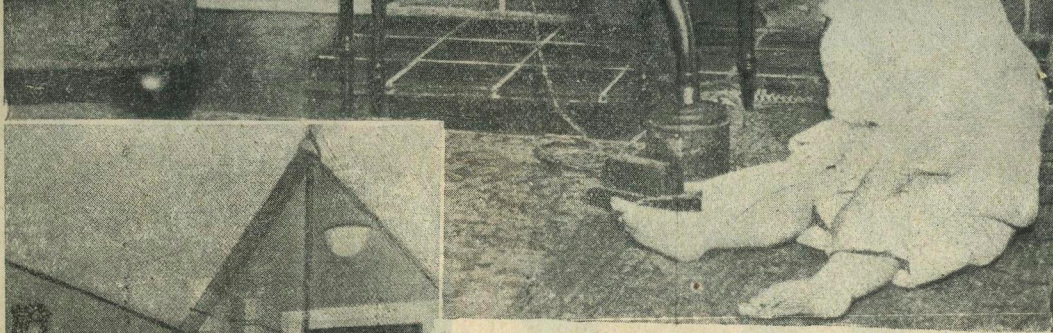
Але американські перехожі не зупиняю здивовані, не шукають збентежені, де гу цей химерний голос. Там — це побут. Там знають, що провадиться передвиборча бороть і якийсь промітний кандидат понаставляв на хах велетенських будинків зразу в десяти сотнях міст великосажневі рури „громкоговорителів“ і сидючи десь за багато верст у в господі в вигідному кабінеті, репетує зв по всі країні.

У нашому підзаголовку запитання:

— „Що таке є радіо“?

А ми оповідаємо про хлопчика, що чис чоботи та про меткого містера X.

А чи важливо ж читачеві знати, що радіо потрібні якісь там катодні лампи, кришталіки, антени... Зрозуміла річ, на

Поводитись із радіо-прийомником така нехитра штука, що навіть мала дитина з цим справиться. Долі поставлено „громкоговоритель“, сполучений з прийомником (угорі, на взірєць ящика).

Зовсім не парадокс.

Навряд чи є ще в світі такі ж сучасні і так само часто вживані два слова, як —

— Революція

і

— Радіо.

Два символи XX віку, — два переможці часу. Поки світ поділений ще на два табори — світ революції і світ радіо.

Пам'ятаєте, нещодавно зразу в кількох наших газетах уміщено було карикатуру:

В Америці сидить буржуа. Очі в нього заколисаний музикою, переданою в радіо-приймник, що тут же стоїть поруч нього. Грають яке-небудь „тинерері“ або „янки дудль“.

Аж ось він кинувся, — і обличчя його скривилося від жаху: радіо не інтернаціонал.

— Під малюнком же тільки промовистий текст із газет:

Успіхи нашої техніки.

У Ленінграді одержано повідомлення з Америки, що там чути наші радіо-концерти.

Це поки що карикатура. А може кілька років згодом цей малюнок буде вже на плакатах.

Що таке є радіо?

На перехресті двох вулиць, якого-небудь де-небудь в Америці — сидить хлопчик, чистить чоботи.

Але він не стукотить нетерпляче щітками об свою коробку, як це роблять такі самі хлопчики на перехресті якої-небудь Університетської вулиці й майдану Рози Люксембург. Він навіть не закликає перехожих, про-

тер Х, і закликає перехожих, коли вони ма-
хоч крихітку глузду, голосувати ні за
іншого, а саме за містера Х.

Але американські перехожі не зупиняю-
здивовані, не шукають збентежені, де
цей химерний голос. Там — це побут. Там
знають, що провадиться передвиборча бороть-
і якийсь промітний кандидат понаставляв на
хах велетенських будинків зразу в десять
сотнях міст великосажневі рури „громко-
рителів“ і сидючі десь за багато верст у
в господі в вигідному кабінеті, репетує за
по всій країні.

У нашому підзаголовку запитання:

— „Що таке є радіо“?

А ми оповідаємо про хлопчика, що чистить чоботи та про меткого містера Х.

А чи важливо ж читачеві знати, що
радіо потрібні якісь там катодні лампи,
кришталіки, антени... Зрозуміла річ, на
щоб кожний механізм був справний до роб-
лопчика, і вся ця „просторінь“ насичена одним:

— Радіо.

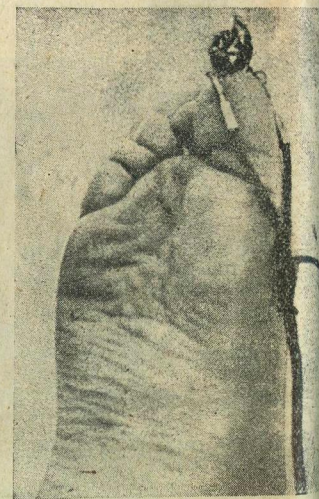
Не дурно в Америці —
десятки мільйонів прийомних станцій.

Що було б, коли б автор жив 1950 року.

Автор дуже задоволений, що він пише цю статтю про радіо 1925 року. Своє оповідання він може обмежити тим, що розповів про передачу через просторінь звуків, а також повідомленням про те, яких наслідків уже досягнуто в передачі зображень через просторінь. А в тім читач знає про це вже з 1-го числа „Всесвіту“.

Згадайте, що радіо вийшло з лабораторій усього кількох років тому і проте вже опанувало світ, і ви зрозумієте, що ваше щастя, що тепер 1925 рік, а не 1950, бо тоді стаття ця заняла б усе число журналу. У ній було б оповідано про те, що радіо вже передає через просторінь енергію, що нема потреби боротися за кожну електростанцію та здійснювати гасло електрофікації, й що енергія зробиться здобутком кожної людини, та що не буде в світі такого куточка, де машини не були б приступні усім людям.

Потім (1950 року) автор розповів би про війну, якою вона буде (як буде!) в вік радіо, про „проміння смерті“, що зупиняє за 1000 верстов автомобілі в

Найменший прийомник, зроблений в Америці. Його легше вмістити на нігтю ноги. Американці вдалися в ексцентричність, рекламуючи свій прийомник.

русі, «проміння смерті», що підпалює і руйнує вибухом порохівні, палить лани, нищить усе, що є живого — це все є тільки іграшки. Тисячі літаків керованих радіо, що не мають на своїх обшивках ні літуна, ні спостерігача, матимуть змогу літати скільки завгодно часу (адже ж вони не залежатимуть від кількості взятого з собою горючого матеріалу, бо енергію доставитимуть через радіо) та скидати начинені тифозними мікробами та газами бомби.

Напоследок, 1950 року автор може розповісти би і про радіо — зносини з іншими планетами, з Венерою або Марсом, та ще силу цікавого, що навіть не спроможеться зараз 1925 року вигадати.

Ближче до діла!

Ми говорили про Америку, говорили про 1950 рік, говорили навіть про Марс та про Венеру, про Україну ж іще й слова не сказали.

Отже —

Про радіо в СРСР:

Ще півроку тому на Україні тільки й того, що читали про перші успіхи московського радіо, тільки заздрили Москві. А там радіо обернулося в явище майже стихійне. Кожного дня прибувало вже не два, три нові аматори, а сотні. І от на протязі одного року в Москві злагоджено було десятки тисяч прийомних аматорських станцій та три великоміщніші пересильні станції.

Радіо на Україні.

Кожна подія має свою дату, і днем народження радіо на Україні був день відкриття безплатної радіо-консультації в листопаді 1924 року. Першого ж дня помітно було, як суспільство надзвичайно зацікавилось радіо. Сюди приходили і представники клубів і «ходжаї» з найближчих сел, але здебільшого одвідувала молодь — фабзавучники, комсомольці. Через цю консультацію уже перейшло безмал 3 тисячі чоловіка.

Зараз уже почалися переговори про збудування у Харкові міцносило на 25 кіловат станції. Така станція буде чутна не тільки на Україні, а й Сибіру й за кордоном.

Та й зараз зайдіть лишень до першого ліпшого клубу, що вже улаштував у себе «громкоговоритель», завітуйте лишень до консультації і подивіться на захоплені обличчя молодечі, прислухайтеся до розмов і ви пере-свідчитесь, що радіо має під собою міцний ґрунт,

що радіо на Україні зробилося фактом.

І. У.

У Західній Європі та в Америці радіо така звичайна річ загального вжитку, що воно пішло навіть по дворах, заступивши місце колишньої шарманки. На нашому малюнку показано такого „радіо-шарманщика“.

Чергова стаття В. І. Леніна.

В ці бурхливі дні наша більшовицька „Правда“ була розгромлена нічним наскоком поліції. Майже всі співробітники були заарештовані. Матеріали редакції забрані. Я в той час був секретарем думської більшовицької фракції. Всю ніч ми з тов. Бадаєвим слідували за роботою поліції й ранком, коли було знято засаду, ми зараз же пішли до редакції, щоб налагодити випуск чергового номеру, бо треба було дати керуючі вказівки про дальніший напрямок боротьби.

В редакції все було перекидано догори ногами. Поліції й скриньки порожні. Тільки в одному кутку я знайшов значний пакунок листів. Це була остання пошта, напевне тільки, що одержана. Серед інших пакетів

Чергова стаття В. І. Леніна.

Секретар ЦК КП(б)У тов. Е. Квірінг.

Почались бурхливі червні дні в Петрограді. На Виборгській стороні будувались барикади. Ввесь петроградський пролетаріят стричкував. Наростав революційний шквал. Світова війна відстрочила розв'язку.

В ці бурхливі дні наша більшовицька „Правда“ була розгромлена нічним наскоком поліції. Майже всі співробітники були заарештовані. Матеріали редакції забрані. Я в той час був секретарем думської більшовицької фракції. Всю ніч ми з тов. Бадаєвим слідували за роботою поліції й ранком, коли було знято засаду, ми зараз же пішли до редакції, щоб налагодити випуск чергового номеру, бо треба було дати керуючі вказівки про дальніший напрямок боротьби.

В редакції все було перекидано догори ногами. Поліці й скриньки порожні. Тільки в одному кутку я знайшов значний пакунок листів. Це була остання пошта, напевне тільки, що одержана. Серед інших пакетів мою увагу звернув на себе значний пакет з закордонними марками. Це була чергова стаття тов. Леніна, написана рукою.

Вже до цього у Франції я бачив статті і особливо проекти промов нашим депутатам, написані рукою тов. Леніна і я відразу впізнав його характерне письмо. Цього ж таки ранку, коли по всьому місту припинився рух трамваїв, що робить великі міста трівожно тихими, коли по бруку дзвінко цокали кінні роз'їзди, в розгромленій редакції лист Леніна, що лишився редакції, набірав особливого значіння.

Він немов би говорив про безсилля царату, про безплідність поліцейських наскоків, про силу пролетаріату.

Я не пригадую про що була написана стаття Леніна, але її зовнішній вигляд, письмо надовго лишилися в моїй пам'яті. Простий сіруватий папір, на четвертушках аркуша, досить розкидане письмо й підпис—Ленін

Тепер інститутом Леніна гарно видано де-кілька рукописів Леніна, де-які з них написані дрібним, навіть найдрібнішим письмом. Це нащадок підпольної конспірації. Інші написані досить широко, немов би відповідало розмаху робітничого руху.

Я не знаю чи надруковано було де-небудь статтю Леніна, одержану ранком після червневого розгрому, бо через де-кілька днів мене теж було заарештовано. Навряд чи „Правда“ була задушена і навряд чи де-небудь лишився архив її останніх днів.

Для мене це тоді було показником нашої сили й багато разів в тяжкі часи у в'язниці та на засланні я пригадував такий простий, на сіруватій четвертушці лист, і разом з тим таке значне—бо це була чергова відозва до пролетаріату—його вчителя, проводаря В. І. Леніна. Це було моє перше велике вражіння від зносин з Володимирем Іллічем.

Е. Квірінг.

Фотограф „Всесвіт“ А. Плахтій.

Донбас.

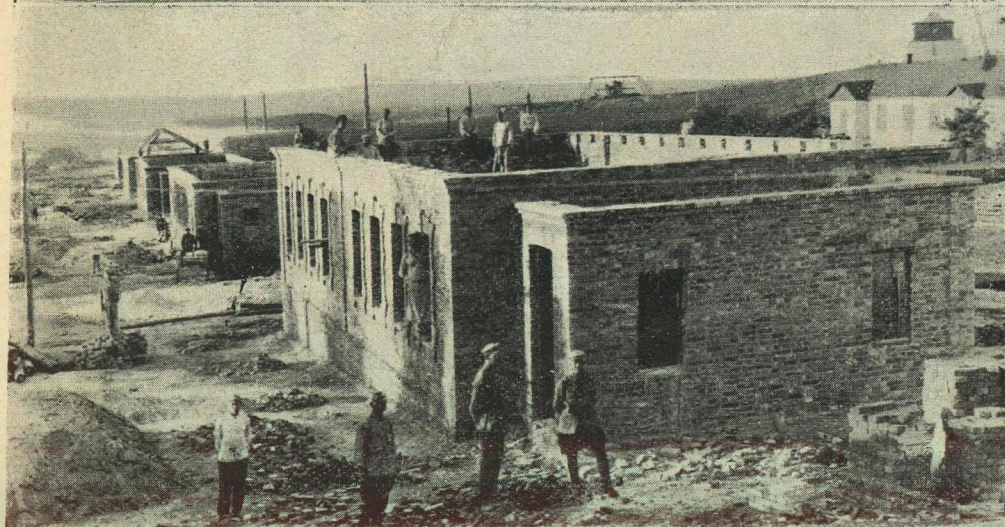
Яскравий зразок «підкування» капіталістів—нікчемні хібарки, де тулилися старателі приисків чорного золота, що своїми руками збудували палаци й віли для розтовстих буржуа.

Працюючі, що розбили кайдани поневолення, не потребують віл—їм потрібні світлі, зручні помешкання для здорових і гарно обладовані санаторії для притомлених.

Зверху ліворуч помешкання для робітників, збудовані «в добрий старий час» бельгійським товариством.

Праворуч санаторій для робітників Донбасу, організований Радянською владою.

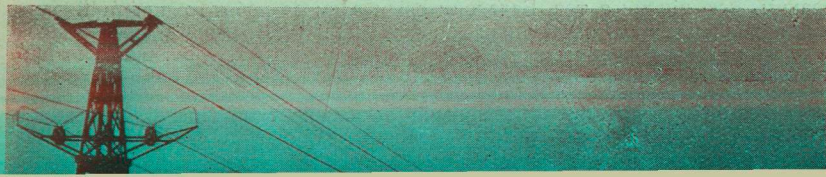
Внизу—нові будівлі для робітників на копальні імені тов. Тітова, збудовані «Держбудівництвом».

Як 300 робітників без хліба не лишилися.

На Донеччині, біля ст. Переїздний, розкинувся великий содовий завод. Не одна тисяча робітників на ньому працює.

І ось, на одному з мілових кар'єрів, нещастя трапилось... Обвал.

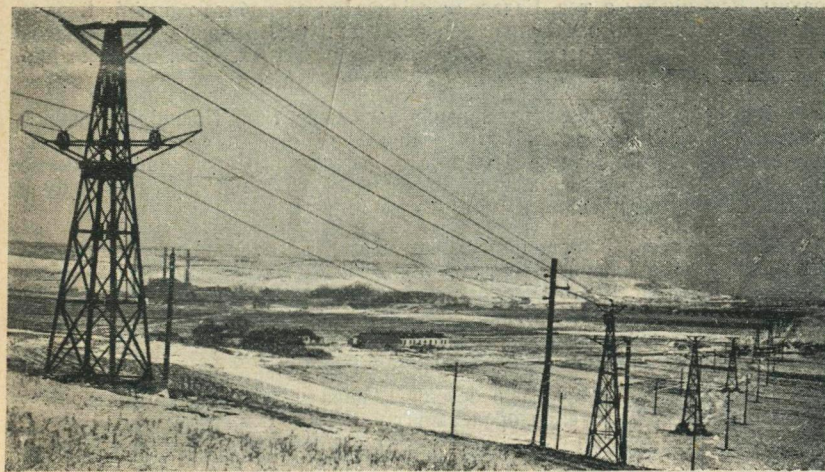

обують віл—ім потріюні світлі, зручні помешкання для здо-
рових і гарно обладовані санаторії для притомлених.

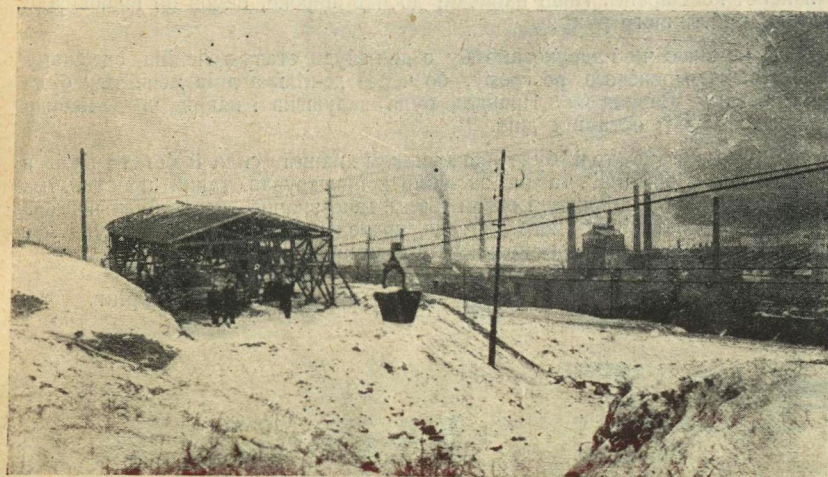
Зверху ліворуч помешкання для робітників, збудовані
«в добрий старий час» бельгійським товариством.

Праворуч санаторій для робітників Донбасу, організо-
ваний Радянською владою.

Внизу—нові будівлі для робітників на копальні імені
тов. Тітова, збудовані «Держбудівництвом».

Підвісний повітряний шлях донецького содового заводу.

Довжина 9 верст; подає 5 тисяч пуд. на годину.

Як 300 робітників без хліба не лишилися.

На Донеччині, біля ст. Переїздний, розкинувся великий содовий завод.
Не одна тисяча робітників на ньому працює.

І ось, на одному з мілових кар'єрів, нещастя трапилось... Обвал.

Кар'єр посунувся і заводоуправління вирішило припинити роботу на
цьому кар'єрі. А на кар'єрі працювало біля 500 чоловік і всім їм погрожу-
вало скорочення.

Тоді місцевий інженер т. Володиміров запропонував правлінню почати
розробку нового уступу, гарантуючи мілових покладів на три роки.

Правління згодилось, відкрило новий уступ, в наслідку чого було те,
що 300 робітників без хліба не лишилися.

І в новому уступі праця велася 2 роки, доки не почалася розробка
зовсім нового мілового кар'єру.

Перші вагончики прибули до заводу.

ХРЕЩЕНСЬКИЙ ЯРМАРОК

Слово „ярмарок“ викликає в нашій уяві образ того ярмарку, що там роїться — гуде великий тиск людей, торгуються донехочу аж похрипнуть пельки, завзято б'ють один одного по долонях через запіл свитки, раз-у-раз сновигають по шинках крамарі, тільки що склавши торговельну умову то що.

Нижегородський ярмарок, Київські контракти, славновісний Сорочинський ярмарок, сила всяких інших ярмарків, кожен з них чимось уславився був „на весь світ“: або це були „в'яземські пряники“ або „тещиними язиками“ та „умірущими чортами“, або ж це були баскі коні, що їм міг хто завгодно, аби кому охота була, заглянути в зуби не так затим, щоб купити, як із цікавості.

Та минули ті часи, не такий уже вигляд має теперішній ярмарок.

І сьогодні Харківський Хрещенський ярмарок уже не колишній славетний красень з його жвавістю, силою приватних торговельних умов, та маленькими, перистими ятками.

Центральний павільйон ярмарку.

Вдо- вані ізо. ієні

або ж це були баскі коні, що їм міг хто завгодно, аби кому охота була, заглянути в зуби не так затим, щоб купити, як із цікавості.

Та минули ті часи, не такий уже вигляд має теперішній ярмарок.

В. вод. на жу- ати те, бка

І сьогодні Харківський Хрещенський ярмарок уже не колишній славетний красень з його жвавістю, силою приватних торговельних умов, та маленькими, перистими ятками.

На ньому не чути, як колись, удалих пісень з приграванням гармонії та п'яних „частушок“, на ньому не видно, як колись, величезної громади селян, що приїхали кіньми здалека... він тепер не бучний, статечний та поважний, не строкатий, не в чепурному вбранні наш сьогоднішній Хрещенський ярмарок. Він немов би неживий. Та не візьміть собі на думку, що він умер—з нього зтерто тільки фальшиві прикраси, гулящу та розбещену красуню перевернули в корисне та потрібне республіці діло.

Десь у конторах, по трестах, на біржі відбуваються значні торговельні умови між кооператорами та представниками торгівлі.

Центральний павільйон ярмарку.

Селянам нема чого гонити свої коні. Вони мають змогу придбати все що є на ярмаркові, у себе в селі в кооперативі.

І ятки „Тараса з Київа“ і „Наталки із Полтави“, що продають свої знамениті медовики, вже тепер не такі покупні, як раніш: тато не привозить своїй дитині кольорового коника чи медяника з ярмарку, а він купує коржички та цукерки фабрики „Червоний Жовтень“ у кооперативній крамниці, а ця вже придбує ці коржички та цукерки через якусь там контору Хрещенського ярмарку.

А.

Фот. М. Ташкера.

Київ. Траурне засідання Виконкому.

ЛЕНІНСЬКІ

ДНІ

НА УКРАЇНІ.

21-ше

СІЧНЯ

1924 р.

Київ. Юні піонери в майстерні першої одягів.

В. Сосюра.

Траурний

Сьогодні не з нами наш Вождь, наш Ілліч,
Ідем ми самі по дорозі.
Але як і завжди лунає наш клич,
І ворог, як завжди в тревозі.

Далека нам путь, але ми не одні:
Нам світять його заповіді,
На полі, в заводі, у шахті на дні
— Комуни ми зоряні діти.

На жовтому Сході народи встають,
Скидають тягар капіталу,
На чорному Півдні гарматами б'ють,
На чорному Півдні повстали.

Хвилюйся робочих голів океан
Ми Леніна пам'ять лелієм.
Лунають оркестри, гремить барабан,
І крок наш і дух наш міцніє.

ЛЕНІНСЬКІ ДНІ НА УКРАЇНІ.

Фот. „Всесвіту“ А. Плахтій.

Харків. Проект пам'ятника Леніну архітектора Кавалерідзі.

Але як і завжди лунає наш клич,
І ворог, як завжди в тревозі.

Далека нам путь, але ми не одні:
Нам світять його заповіти,
На полі, в заводі, у шахті на дні
— Комуни ми зоряні діти.

На жовтому Сході народи встають,
Скидають тягар капіталу,
На чорному Півдні гарматами б'ють,
На чорному Півдні повстали.

Хвилюйся робочих голів океан
Ми Леніна пам'ять лелієм.
Лунають оркестри, гремить барабан,
І крок наш і дух наш міцніє.

Ми дня не забудем (нежданний такий...),
Товаришу, брате наш милий,
— Ридали робочі, гармати, гудки,
Коли ми Вожда хоронили.

21-ше
СІЧНЯ
1925 р.

Фот. Д. Шерешевського.

22 січня в Катеринославі відкрито пам'ятник Леніну. Величезну каміньоку, вагою в 400 пудів— з Кічкасу (місце майбутнього 1-го шлюзу на Дніпр. порогах) перевезено було в грудні м-ці 1924 р. до Катеринославу і тут протягом місяця було висічено погруддя Ілліча. Бюст робили робітники-каменотеси під доглядом авт. пам'ятника скульпт. Тенера (праворуч в білому халаті).

Йс В ленінські дні вони
дівчатки.

енах був траурний клич:
жди й однині".
борці нерушно Ілліч,
і домовині.

клекоче, гуде
нському стані...
Ми терпим і ждем
ий повстане.

о в Комуни в Едем,
, Червоний Маяче!
тричний невпинно ідем
ся і плачуть.

ла поклали печать
ть в дорогу,
на дорозі лежать
а бода

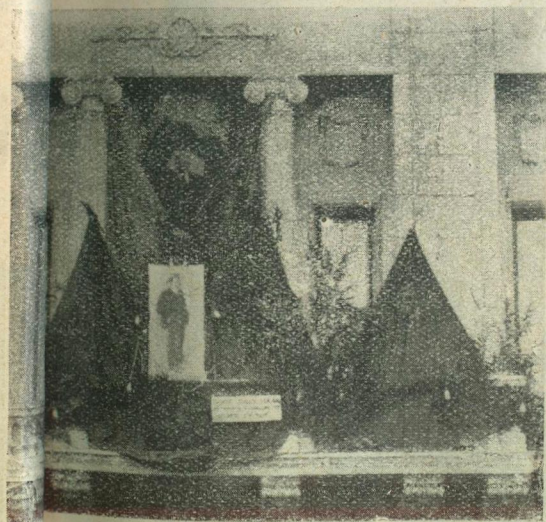
кди п од...
борці нерушно Ілліч,
домовині.

клекаче, гуде
іському стані...
Ми терпим і ждем
ий повстане.

в Комуни в Едем,
Червоний Маяче!
ричний невпинно ідем
я і плачуть.

а поклали печать
гь в дорогу,
а дорозі лежать
бога.

дині, ми квіти життя,
а і від плуга.
ем ми пам'ять Вождя
иша й друга.

кїв. Будинок Держстраху.

22 січня в Катеринославі відкрито пам'ятник Леніну. Величезну камінію, вагою в 400 пудів— з Кічкасу (місце майбутнього 1-го шлюзу на Дніпр. порогах) перевезено було в грудні м-ці 1924 р. до Катеринославу і тут протягом місяця було висічено погруддя Ілліча. Бюст робили робітники-каменотеси під доглядом авт. пам'ятника скульпт. Тенера (праворуч в білому халаті).

Харків. Будинок Державного Видавництва України.